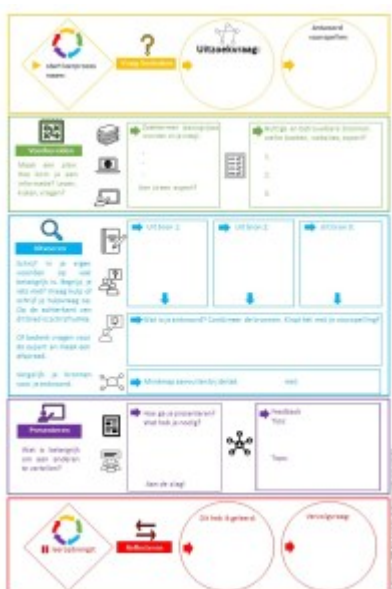

Veel docenten zijn elke dag bezig met het ontwikkelen van eigen materiaal om zo beter aan te sluiten bij de leerlingen of de leerdoelen. Soms zit daar onderzoek of materiaal bij wat zo goed is dat het andere docenten en leerlingen kan helpen. In dit artikel een mooi voorbeeld van materiaal wat het verdient om gedeeld te worden.

Op de basisschool waar ik werk merk ik dat kinderen al best vaardig zijn in het bedenken van eigen [leervragen](#) maar dat ze het lastig vinden om hun eigen vraag te beantwoorden. Al een aantal jaren ben ik bezig met uit te zoeken, te testen en te verbeteren wat leerlingen helpt bij het ondersteunen. Langzaam is dat uitgegroeid tot het stappenplan dat ik in dit artikel beschrijf.

Elke leerling is [nieuwsgierig](#) naar iets anders. Binnen vraaggestuurd leren leidt dit tot een grote variatie aan leervragen. Het beantwoorden van eigen leervragen bestaat uit verschillende stappen die veel verschillende vaardigheden van de leerlingen vragen. Dit maakt het proces complex. Om het antwoordproces te vergemakkelijken heb ik een stappenplan ontwikkeld.

Klik op de afbeelding om te vergroten.

Klik op de afbeelding om te vergroten.

Het stappenplan

Het stappenplan in de afbeelding is het proces dat doorlopen kan worden als een leerling een uitzoekvraag heeft. Bij een uitzoekvraag is het nodig om meerdere bronnen te raadplegen om tot een antwoord te komen. Bijvoorbeeld bij de vraag: Wat zijn de verschillen tussen hoe mensen wonen in Nederland en Indonesië ?

Het stappenplan volgt een proces gebaseerd op de vragencyclus van Ans Ramaut (2011). Deze cyclus gebruik ik graag omdat het voor mij de stappen samenvat die ook terugkomen in de cycli van onderzoekend- en ontwerpnd leren. En voor misschien wel elk type leervraag in te zetten is. De stappen zijn: vraag bedenken, voorbereiden, uitvoeren, presenteren en reflecteren.

Type leervragen

Er zijn veel typen leervragen. Met Stokhof (2019) heb ik hier structuur aan gegeven door dit terug te brengen naar vijf typen leervragen:

Type vraag	Gezochte informatie
Opzoekvraag	Bestaande kennis, vaak feitenkennis. Eenduidig antwoord.
Uitzoekvraag	Bestaande kennis maar geen eenduidig antwoord. Nodig om informatie uit meerdere bronnen te combineren
Onderzoeksvraag	Kennis 'vinden' in de werkelijkheid. Door te observeren of te meten.
Maakvraag	Hoe bepaald product te maken

Ontwerp vraag Het oplossen van een (maatschappelijk) probleem door ontwerpen van een oplossing

Elk type leervraag leidt tot een ander soort antwoord. Bij een opzoekvraag verwacht je feitjes en bij een ontwerp vraag een oplossing voor een probleem. Bij elk type leervraag past een ander proces maar het proces volgt wel steeds dezelfde stappen van de vragencyclus. Dit geeft houvast. En door leerlingen verschillende stappenplannen aan te bieden, passend bij deze vijf typen vragen, leren ze veel verschillende vaardigheden. Hierdoor wordt het makkelijker om het [proces](#) van vraag naar antwoord te doorlopen en kunnen ze het uiteindelijk zelf waarbij ze hun eigen stappenplan kunnen gaan vormgeven (Reigeluth, 2009).

Op de achterkant van het stappenplan is ruimte voor het maken van aantekeningen en het opschrijven van hulpvragen. Ik merk dat als leerlingen vastlopen tijdens het proces ze niet goed kunnen zeggen wat ze niet snappen. Daarnaast kan het zijn dat ze even moeten wachten op hulp. Een voordeel van het laten opschrijven van de hulpvraag is dat leerlingen vast nadenken over wat ze precies niet snappen door het te verwoorden. Hierdoor kom je als leerkracht sneller tot de kern en doel van je hulp (Van de Pol, Volman, Oort & Beishuizen, 2015).

Het stappenplan is een hulpmiddel om het proces voor leerlingen inzichtelijk te maken. Het is inzetbaar vanaf groep 6 primair onderwijs. Ik ben benieuwd wat jullie er van vinden en of er behoefte is aan stappenplannen voor de andere typen vragen. Dit blad is vrij te delen en te gebruiken met bronvermelding.

Literatuur

Ramaut, A. (2011). *Plusklas Unique, omschrijving zelf ontworpen onderzoekscirkel voor meerbegaafde kinderen*. Geraadpleegd op 14 januari 2018, van <http://www.plusklas-unique.com/de-onderzoekscirkel.html>.

Reigeluth, C. M. (2009). *Instructional-design theories and models (Vol. II)*. New York: Routledge.

Van de Pol, J., Volman, M., Oort, F., & Beishuizen, J. (2015). Teacher Scaffolding in Small-Group Work: An Intervention Study. *Journal of the Learning Sciences*, 23(4), 600-650. doi:10.1080/10508406.2013.805300.

Wintermans, I. & Stokhof, H. J. M. (2019). *Help, al die vragen!* JSW 104 (4), 32-35